

Pensjonistforbundet

FAGFORBUNDET

Statens vegvesens
pensjonistforbund

LO Stat

Kontaktutvalg for pensjonister

POSTENS

Pensjonistforbund

INDUSTRI
ENERGI

tele
pensjonistene

Krav til trygdeoppgjøret 2024

Fra Pensjonistforbundet, SAKO-samarbeidet og SAFO.

SAKO består av: Fagforbundets sentrale pensjonistutvalg, Telepensjonistene, Statens Vegvesens pensjonistforbund, kontaktutvalget for pensjonister i LO-Stat, Politiets pensjonistforbund, Jernbanepensjonistenes forbund og Postens Pensjonistforbund.

SAFO består av: Norges Handikapforbund, Norsk Forbund for Utviklingshemmede og Foreningen Norges Døvblinde

Sammen representerer vi 290 000 medlemmer, og leverer med dette krav til trygdeoppgjøret 2024.

Oslo, 16. mai 2024

Trygdeoppgjøret mangler en sosial profil – Stortinget må ta ansvar

Trygdeoppgjøret skiller seg ut ved at det gis likt prosentvist tillegg til alle pensjonister, og alle uføre, uavhengig av nivået på pensjonen eller trygden. Tidligere hadde minstepensjonister en noe mer gunstig regulering enn øvrige pensjonister, men fra 2022 er det lik regulering, og det tas ingen hensyn til de svakestes økonomiske situasjon. I de øvrige inntektsoppgjørene for lønnstakere er det derimot utstrakt bruk av lavlønnstillegg og kronetillegg, som sikrer en mer sosial utvikling.

Vårt primære mål er at reguleringen av løpende pensjon og uføretrygd skal være gjenstand for reelle forhandlinger med en ramme om lag lik lønnsveksten. Det muliggjør omfordeling innenfor en noe større ramme enn den vi har i dag. Vi erkjenner imidlertid at stortingsflertallet i forbindelse med pensjonsforliket har lagt til grunn at reguleringen av løpende pensjon skal gjøres med et gjennomsnitt av lønns- og prisveksten.

Dersom inntektsutviklingen for pensjonister skal gis en solidarisk form er det avgjørende at Stortinget tar øvrige grep gjennom statsbudsjettet og revidert budsjett. Vi viser til at Arbeids- og inkluderingsminister Tonje Brenna har understreket at Stortinget fremdeles står fritt til å fatte vedtak om ekstraordinære økninger til pensjonistene og de trygdede over statsbudsjettet. Denne muligheten må benyttes.

Vi viser til TBU-rapporten, *Grunnlaget for inntektsoppgjørene 2024*, NOU 2024: 6, tabell 10.5. Her fremkommer det at den ordinære pensjonsreguleringen de siste 10 årene (2014-2023) ikke har vært tilstrekkelig til å opprettholde pensjonistenes kjøpekraft. Reguleringen av løpende pensjon har vært 2,7 prosent i gjennomsnitt, mens prisveksten (KPI) har i gjennomsnitt vært på 3,0 prosent i samme periode.

Vi minner også om at pensjonister og uføre har lavere inntekter enn lønnstakere. Som regel er pensjon og trygd ikke mer enn om lag to tredeler av tidligere lønn, og for mange er det enda mindre.

Et effektivt virkemiddel er å gi kronetillegg som kommer i tillegg til den ordinære oppreguleringen.

Det kan øremerkes til utvalgte grupper av pensjonister og trygdede, for eksempel de med lav og middels inntekt, slik lavlønnstillegg fungerer i lønnsoppgjørene. Kronetillegg kan bidra til å differensiere økningen i pensjonene, og gi de med svakest økonomi bedre evne til å håndtere de økonomiske utfordringene som har fulgt av den høye prisstigningen de siste årene. Det er spesielt viktig at de med lav inntekt får den nødvendige økningen av sin pensjon. Det vil bidra til å redusere fattigdom og sosial ulikhet blant pensjonistene.

I frontfagsoppgjøret i 2024 ble det enighet om et generelt tillegg til alle på 7 kroner per time, samt lavlønnstillegg på 3,50 kroner. Samlet gir det en økning på minst 10,50 kroner per time. Med 1950 arbeidstimer i året utgjør det 20 475 kroner. I kommuneoppgjøret ble de ansatte sikret et tillegg på minst 22 000 kroner.

Til sammenligning vil de fleste pensjonister med 2,76 prosent økning fra 1. mai i årets oppgjør få betydelig færre kroner enn minsteøkningene for lønnstakere. Dette tilsvarer:

Årlig pensjon	2,76 prosent økt pensjon i kroner (12-månederseffekt)
200 000	5 520 kroner
250 000	6 900 kroner
300 000	8 280 kroner
350 000	9 660 kroner
400 000	11 040 kroner
450 000	12 420 kroner
500 000	13 800 kroner

Om lag halvparten av pensjonistene har i dag en inntekt som er lavere enn 400 000 kroner i året.

Vi krever et ekstraordinært tillegg til pensjonister og uføre finansiert over statsbudsjettet.

Oppreguleringen for personer med lavlønnstillegg i frontfagsoppjøret tilsvarer 20 475 kroner i året. Pensjonister bør få minst to tredeler av dette, noe som gir en minsteøkning på 13 650 kroner i økt årlig pensjon.

Uføre får en inntektsutvikling som er på linje med lønnsveksten, men det er heller ikke her noen profil som ivaretar de med lavest inntekt. For uføre bør det derfor sikres en minimumsøkning tilsvarende lavtlønnsprofilen i frontfaget på 20 475 kroner.

Innfør etterlattepensjon og oppreguler gjenlevendetillegget

Gjenlevendetillegget skal fra og med årets trygdeoppgjør ikke lenger øke på lik linje med resten av pensjonen. Denne innstramningen er svært urimelig. Det forverrer en allerede negativ realinntektsutvikling for en sårbar gruppe enslige pensjonister. Det er nærmest uforståelig at velferdsstaten kniper inn på pensjonsreguleringen for enker og enkemenn, samtidig som pensjonsfondet når stadig nye høyder. **Vi krever vi at gjenlevendetillegget oppreguleres på lik linje med øvrig pensjon.**

Videre krever vi at det innføres en etterlattepensjonsordning for alderspensjonister født i årskullene omfattet av pensjonsopptjening etter nytt regelverk. Det må være en felles etterlattepensjonsordning i folketrygden som bidrar til å redusere inntektsfallet som oppstår når den ene i et parforhold dør. Dette har alltid vært en del av det kollektive sikkerhetsnettet gjennom folketrygden, og vi mener det er svært uheldig å overlate dette forsikringsansvaret til tjenstepensjonsleverandører eller andre private aktører. Dersom etterlattepensjon for alderspensjonister ikke er del av folketrygden vil det ramme skjevt, og gi økte forskjeller.

Løft de laveste pensjonene

Ingen bør leve av en alderspensjon fra folketrygden som er lavere enn fattigdomsgrensen etter EU-definisjonen (EU60). Et minstenivå som overstiger fattigdomsgrensen er nødvendig for å utjevne inntektsforskjeller blant pensjonistene, redusere fattigdom og gi økt livskvalitet.

Pensjonister yter frivillig arbeid for titalls milliarder kroner hvert eneste år. Det er verdifullt for samfunnet, og samtidig er det helsefremmende for dem som engasjerer seg og bidrar på en meningsfull måte. Vi tror en forutsetning for å bidra i frivilligheten er at økonomiske bekymringer ikke tynger i hverdagen. Et løft av de laveste pensjonene kan derfor lede til mer frivillighet, og bedre

fysisk og mental helse. Vi mener at å inngå forpliktende folkehelseavtaler vil være en god måte å organisere det frivillige arbeidet på.

Vi ser med stor bekymring på den økende fattigdomsproblematikken i Norge, som er forsterket av den kraftigste prisveksten på flere tiår. Det er uverdigg at noen må leve med en så lav inntekt at de ikke har råd til varer og tjenester som resten av samfunnet tar for gitt. **Vi krever at de som har minst må løftes opp til et inntektsnivå over fattigdomsgrensen (EU60).**

Vi anslår fattigdomsgrensen etter EU60 til 297 350 kroner for enslige, og 223 050 kroner for samboende per 1. mai 2024. Samtidig anslås minste alderspensjonsnivå til 264 134 kroner for enslige, og 192 984 kroner for samboende med lav sats. Det vil si om lag 33 000 kroner under fattigdomsgrensen for enslige, og 30 000 kroner for samboende.

Minstesatsene for enslige uføretrygdede ligger også betydelig under EUs fattigdomsgrense, når skatten er trukket fra. Nettoinntekten for enslige uføre med minstesats i folketrygden er i 2024 anslått til 253 331 kroner, hele 44 000 kroner under fattigdomsgrensen. Mens for samboende uføre er nettoinntekten anslått til 236 822 kroner, som ligger noe over fattigdomsgrensen. De som blir i uføre i lav alder har lav livsløpsinntekt som følge av redusert eller ingen yrkesaktivitet. Mange har i tillegg store ekstrakostnader som følge av sin funksjonsnedsettelse.

Når minstepensjonen og minsteytelsen for uføre øker, er det viktig at det ikke gir reduksjon av andre ytelser. Vi ber om at det tas hensyn slik at bostøttemottakere ikke får lavere bostøtte når minstepensjonen øker. Bostøtteordningen gir allerede begrenset dekning for de som sliter på boligmarkedet. Personer med funksjonsnedsettelse har i mange tilfeller behov for tilrettelagte leiligheter og ekstra varme. Dette fanges ikke godt nok opp av dagens bostøtteordning.

Lavere skatt for pensjonister

Vi krever at pensjonister får lavere skatt.

Regjeringen har de seneste årene redusert skatten for lønnstakere, men ikke for pensjonister. For eksempel har trygdeavgiften for lønnsinntekt blitt redusert fra 8,2 prosent i 2021 til 7,8 prosent i 2024, mens for pensjonister har den vært uendret på 5,1 prosent. Regjeringen lovet i Hurdalsplattformen å gjøre skattesystemet mer sosialt omfordelende ved at de med inntekter under 750 000 kroner skulle få redusert inntektsskatt, mens de skulle øke skatten for andre. Dette har i liten grad kommet pensjonistene til gode.

En lønnstaker med 500 000 kroner i lønnsinntekt i 2021 betalte 25,4 prosent i skatt. Med gjennomsnittlig lønnsvekst til og med 2024, vil årslønnen ha økt til 577 000 kroner i 2024, og nå utgjør skatten 24,7 prosent skatt. Altså lavere skatt enn for 3 år siden.

En pensjonist med 335 000 kroner i pensjon i 2021 betalte 15,0 prosent skatt. I 2024 har pensjonen økt til 390 000 kroner, og det må betales 15,5 prosent skatt.

For lønnstakere er altså skatten redusert, mens for en pensjonist med 2/3 av inntekten til lønnstakeren har andelen som betales i inntektsskatt økt i samme periode.

Det er også viktig at fribeløpet for skatt på alderspensjon økes, slik at man opprettholder prinsippet om at personer som kun mottar minstepensjon slipper å betale skatt på inntekten. Økt pensjon må heller ikke spises opp av økte kommunale utgifter på nødvendige helse- og omsorgstjenester. Vi ber også om at mottakere av offentlig tjenstepensjon ikke får samordnet bort sine tjenstepensjoner når det gis ekstraordinære kronetillegg i folketrygden. Uten å ta slike hensyn vil mange minstepensjonister og uføretrygdede med lav inntekt, oppleve at det gis med den ene hånden – og tas med den andre. Da får ikke målgruppen den reelle økningen de trenger.

Økt bunnfradrag for formuesskatt

Tall fra SSB viser at så mye som 1 av 3 pensjonister i dag betaler formuesskatt. Det er for mange en belastning, da mye av formuen ligger i boligens verdi, og ikke er likvide midler. Samtidig er det en utfordring for samboere og ektefeller at bunnfradraget i husholdningen halveres når den ene i forholdet dør. Dette virker som en «negativ» etterlattepensjon – ved at formuesskatten øker når den ene dør og man sitter alene igjen med større formuesskatt enn før. Dette kommer i tillegg til andre utgifter som man tidligere kunne dele på to som nå må dekkes alene. Vi mener dette bør løses, for eksempel ved at man får beholde husholdningens tidligere samlede bunnfradrag.

Uføres alderspensjon må skjermes mot levealdersjusteringen

Vi viser til enigheten i pensjonsforliket om å skjerme årskullene født i 1954 – 1962 mot deler av levealdersjusteringen, på linje med hva som ble gitt for årskullet født i 1953. Vi krever at personer som allerede har nådd pensjonsalder og tilhører årskullene 1954 – 1962, får etterbetalt skjermingstillegget for perioden som har gått siden de ble alderspensjonister. Det er urimelig hvis enkelte årskull skal tape på at en gjeninnføring av skjerming har tatt lang tid.

Vennlig hilsen

Jan Davidsen
Forbundsleder, Pensjonistforbundet

Tom Tvedt
Styreleder, SAFO